

คอร์รัปชั่นตำรวจไทย...ปัญหาที่ต้องแก้ไข

**วารากรณ์
สามโกเศศ**

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

varakorn@dpu.ac.th

คอร์รัปชั่นเป็นสิ่งบั่นทอนสายใยของสังคมเพราะทำให้สิทธิของประชาชนไม่เท่ากัน ซึ่งเท่ากับบ่อนทำลายระบอบประชาธิปไตยในระยะยาว นอกจากนี้ยังบ่อนเซาะศรัทธาในความดีความงามซึ่งเป็นฐานสำคัญของสังคมแห่งความสุขที่ยั่งยืนอีกด้วย

เมื่อไม่นานมานี้สถาบันวิจัยสังคมและเศรษฐกิจแห่งมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ได้ผลิตงานวิจัยชิ้นสำคัญให้แก่สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในหัวข้อ "การทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานราชการไทย : กรณีศึกษาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สถานีตำรวจนครบาล)" งานวิจัยชิ้นนี้พยายามศึกษาสาเหตุพื้นฐานและระบบคอร์รัปชั่นในวงการตำรวจที่สังคมมานาน และเป็นปัญหาที่ท้าทายอย่างยิ่งของสังคมไทย

งานวิจัยซึ่งนำทีมโดย รศ.ดร.สุพจน์ จุณอนันตธรรม ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคมและเศรษฐกิจ (อดีตคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) พบว่า ปัญหาคอร์รัปชั่นในสถานีตำรวจนครบาลเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและแพร่หลาย โดยรูปแบบของการคอร์รัปชั่นจะแตกต่างกันไปตามสายงาน

กล่าวคือ สายงานป้องกันปราบปราม ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับธุรกิจสีเทา เช่น สถานบริการ โรงงาน ฯลฯ

สายงานสืบสวน ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับธุรกิจสีด้า เช่น ธุรกิจพนัน ช่อง ฯลฯ

สายงานสอบสวน ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการทำสำนวนคดี เช่น ไม่สอบพยาน บิดสำนวน ฯลฯ

สายงานจราจร ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการจราจรทั้งหมด เช่น วินรถตู้ รถบรรทุก ฯลฯ

และสายงานอำนวยการ ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการธุรการ เช่น ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตสถานบริการ เงินค่าล่วงเวลา ฯลฯ

สาเหตุสำคัญ 2 ประการของการคอร์รัปชั่น คือ

1) **โครงสร้างแรงจูงใจไม่เหมาะสม** กล่าวคือ ผลประโยชน์และบทลงโทษไม่เพียงพอที่จะทำให้ตำรวจทำงานโดยปราศจากการคอร์รัปชั่น เช่น เงินเดือนและเงินสวัสดิการที่ให้กับงานตำรวจไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพและความเสี่ยงในบางลักษณะงานของตำรวจ ในขณะที่อัตราค่าตอบแทนตำรวจที่คอร์รัปชั่นก็อยู่ในระดับต่ำมากเมื่อเทียบกับอัตราค่าตอบแทนที่เกิดขึ้น และ

2) **โอกาสในการคอร์รัปชั่นที่มักจะมีกับอำนาจตามกฎหมาย**

หมาย กล่าวคือ โอกาสเหล่านี้มีสาเหตุสำคัญจาก "ส่วนเกินทางเศรษฐกิจ" ซึ่งส่วนเกินทางเศรษฐกิจนี้เกิดขึ้นจากการแทรกแซงของรัฐบาลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและการดำเนินธุรกิจขององค์กรธุรกิจต่างๆ โดยการแทรกแซงนี้อาจเกิดขึ้นจากความไม่ตั้งใจ แต่ได้ก่อให้เกิดความยุ่งยากในกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งนำไปสู่ความไม่ชัดเจนของกฎหมายในการนิยามธุรกิจผิดกฎหมาย

และในที่สุดได้ส่งผลให้เกิดช่องทางสำหรับตำรวจที่มีอำนาจอันชอบธรรมตามกฎหมายเข้าแทรกแซงเพื่อเรียกชื่อผลประโยชน์อันมิชอบ

กานวิจัยได้เสนอแนวทางหลักไว้ 5 แนวทางในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชั่น กล่าวคือ

1. นำผู้กระทำผิดมาลงโทษจริงในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนการทำผิด โดยควรจัดตั้งหน่วยงานอิสระที่หัวหน้าหน่วยงานไม่ใช่ตำรวจและอยู่นอกเหนือการควบคุมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ คอยทำหน้าที่สืบสวนและปราบปรามในเชิงรุก

2. ปรับปรุงโครงสร้างแรงจูงใจทั้งในรูปของผลประโยชน์และบทลงโทษ โดยให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง

3. ควรปรับเปลี่ยนบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ (กต.ตร.) จากเดิมที่คอยติดตามและตรวจสอบการบริหารงานของตำรวจในระดับสถานี เป็นบทบาทที่สร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับตำรวจ

4. ปฏิรูปกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่มีได้สะท้อนความเป็นจริงหรือมีอาจปฏิบัติได้จริง เพื่อลดช่องทางการคอร์รัปชั่นของตำรวจ

5. ข้อมูลที่มีได้เป็นความลับในทางราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรได้รับการเปิดเผยต่อสาธารณชนอย่างถูกต้อง โปร่งใส และเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยชิ้นนี้มิได้มุ่งเน้นที่จะสืบหาผู้กระทำผิดเพื่อนำมาลงโทษ หากแต่ต้องการศึกษาวิจัยเพื่อทราบถึงสาเหตุ รูปแบบ ปัญหา และโครงสร้างที่แท้จริงของการคอร์รัปชั่นที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในระดับสถานีตำรวจในนครบาล เพราะการทราบข้อเท็จจริงเหล่านี้จะนำไปสู่การเสนอทางแก้ไขเพื่อเป็นทางเลือกเชิงนโยบายในการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริงมากกว่า

รัฐบาลจำเป็นต้องมีความมุ่งมั่นในทางการเมืองและการบริหารเพื่อแก้ไขปัญหาคอร์รัปชั่นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อลดการทุจริตประพฤติมิชอบ

เป็นที่น่าแปลกใจอย่างยิ่งว่างานศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างยิ่งในการให้ข้อมูลจากบรรดาตำรวจไทย ทั้งที่ยังอยู่ในราชการและนอกราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก ผบ.ตร.แห่งชาติ พล.ต.อ.โกวิท วัฒนะ

การให้ความร่วมมือเช่นนี้ อาจตีความได้กระมังว่ายังมีตำรวจไทยที่อยู่อีกเป็นจำนวนมากที่ต้องการแก้ไขปัญหามาและพร้อมที่จะร่วมมือสร้างตำรวจไทยให้เป็นที่ยังของสังคมไทยอย่างแท้จริง